

כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

עין משפט
נר מצוה

במ א מ"י פ"ב מהל' מחוקקי פניה הלכה ט"ז
 ע ב מ"י פ"ו מהלכות אלוטרי בלא הלכה ז פתג ענין רגנ:
 עא ג מ"י פ"ו מהלכות מוקי ממון ה"ל א:
 עב ד מ"י פ"ד הלכה ז ופ"ה מהל' סנהדרין הלכה יב:
 עג ה מ"י פ"ב מהל' עדות הלכה ט:

והר"ד עוררל פי' דלאכא צינייהו דלאכי דדריש לא ישמרנו לגניחה ד' לא משלם נוק שלם עד יום ד' דלא ישמרנו היו יום ד' דומיא דתמול שלשום אבל לרצא דלא כמי צניחה ד' אפילו נגח ד' נג' חייב וקסה למאי דפי' דלא משלם ברביעית נ"ש אפי' למ"ד ליעודי תורא אר"כ העידו צבעלים בגניחה

ריחק נגחותיו ג' ימים: חייב דכתיב (שמות כא) תמול שלשום: ריחק ראיוסיה ג' ראיות נג' ימים טמאה ז' ימים דכתיב (ויקרא טו) כי יזוב זוב דמה ימים רבים ודרשין (בבב"ב פ' מנורע"ט) ימים שנים רבים שלשה: קירבה ראיוסיה. ציוס אחד טהורה מטומאת שבעה אלא שומרת יום כנגד יום: הרי הוא אומר וואס כרו. ומשום גזירת הכתוב הוא דלא דרשין ק"ו: כוז ברואיות. דכתיב צהאי קרל וזג תלתא זמיני וכתבי טומאתו היא דמשמע צהק ג' היו טמא וכתבי זאת דמשמע אין לך אלא מה שכתוב צו זכ ברואיות ולא זכה ברואיות: קאי ברואיות. האי וואט גבי ראיות כתבי וממעט ראיות לזכה: ממעט ימים. בתמיה: אלא לחורב. שאס חזר לחמר העדלתו שלשה ימים שרבה שורס ולא נגח חזר לתמוט: כרבי יודס. דמתני': ליטוק עמו. טעמי וראיותו עמו: ייעודי טורא. ולמעטי היא דנגח ציוס אחד: או ליעודי גברא. ליעד בעל השור צעין שלשה ימים: כהד יומא. והעידו על שלש גניחות של ג' ימים: אי אמרס. לא צעין ג' ימים אלא ליעודי תורא ולמעטי קירב נגחותו הוא מיעד דריחק כל נשמתו: השפס הוא דקמסדה צי. והתורה אמרה שלשה ימים: והועד צבעליו. ואין עדות אלא צנולא הרי כאלן ג' עדיות. שאס צנולה אחת מהס לא צנולא שחסי ומשלם עליהס ח"י נוק ולא צנולה הרי חטונו: וכן עדות אחת בלבד. שארי על ידי שלשתן הוא מועד הלך עדות אחת הן לכך שאס נמצאת כח ראשונה וממת הוא פטור משלם על הנגיחה ושלשית אלא חלי נוק: וכן. הוזמתי. פטורין. ומשלמו גניחה שלשית שכן היו גורמס ד' שלם עליה נ"ש פטורין שאין העדים משלמין ממון עד שיזמו כולן: כולן חייבין. שלם הח"ג של העדלת גניחה שלשית צין כולן ולד תמות משלמיס שני עדס החתוניס העידו עליה: אי אמרס ייעודי טורא. צעין ג' ימים אכל גברא ציוס אחד מיעד מלי לאוקמא כשצלו כולן ציוס אחד שהציאן נוק שלישי להעד על ג' גניחות של ג' ימים ומשום הכי שייבי קמאי צנד העדאה שרגליס לדבר דלשייה מועד אתו דלא מנא למימר אלא לתימין פלגא פלגא נוקא אמתין מקמימא ולא לשייה מועד דודאי הני יעדי צהני שארי בעל גניחה שלשית הביאן ומה לו ולנגחות הראשונות אלא כדי ליעודו וכהדי הדדי אתו:

גלוין הש"ס

גמ' איכא לפעוסי' זכ פ"יסי. עיין משנת רש"י תלך י"ד קמין לול ומשנת ה"ר אלעזר קמין ע"י תוס' ד"ה (ברק) גב צ"ג ולא ייטונו ב' ועדין שלו הוא. עיין וזכוס דף ע"ג ע"ג טוס' ד"ה אפי' בא"ה שלו הוא עד לאח"כ פקילה. עי' י"ש' דמלתיין (ברק ט) קמין כ"ג פספ"ד:

מובא רש"י

ריחק נגחותיו. כשנת נ"י ימים זה אחר זה. קירב נגחותיו. שנת ג' פגמים ציוס אחד. לא ג' שכן (תענית כא) היו מועד מקל וטומאת ג' ימים. טעמי דכתיב וזכוס דף ע"ג ע"ג טוס' ד"ה אפי' בא"ה שלו הוא עד לאח"כ פקילה. עי' י"ש' דמלתיין (ברק ט) קמין כ"ג פספ"ד.

ג' ימים אלא ליעודי תורא ולמעטי קאי ברואיות. האי וואט גבי ראיות כתבי וממעט ראיות לזכה: ממעט ימים. בתמיה: אלא לחורב. שאס חזר לחמר העדלתו שלשה ימים שרבה שורס ולא נגח חזר לתמוט: כרבי יודס. דמתני': ליטוק עמו. טעמי וראיותו עמו: ייעודי טורא. ולמעטי היא דנגח ציוס אחד: או ליעודי גברא. ליעד בעל השור צעין שלשה ימים: כהד יומא. והעידו על שלש גניחות של ג' ימים: אי אמרס. לא צעין ג' ימים אלא ליעודי תורא ולמעטי קירב נגחותו הוא מיעד דריחק כל נשמתו: השפס הוא דקמסדה צי. והתורה אמרה שלשה ימים: והועד צבעליו. ואין עדות אלא צנולא הרי כאלן ג' עדיות. שאס צנולה אחת מהס לא צנולא שחסי ומשלם עליהס ח"י נוק ולא צנולה הרי חטונו: וכן עדות אחת בלבד. שארי על ידי שלשתן הוא מועד הלך עדות אחת הן לכך שאס נמצאת כח ראשונה וממת הוא פטור משלם על הנגיחה ושלשית אלא חלי נוק: וכן. הוזמתי. פטורין. ומשלמו גניחה שלשית שכן היו גורמס ד' שלם עליה נ"ש פטורין שאין העדים משלמין ממון עד שיזמו כולן: כולן חייבין. שלם הח"ג של העדלת גניחה שלשית צין כולן ולד תמות משלמיס שני עדס החתוניס העידו עליה: אי אמרס ייעודי טורא. צעין ג' ימים אכל גברא ציוס אחד מיעד מלי לאוקמא כשצלו כולן ציוס אחד שהציאן נוק שלישי להעד על ג' גניחות של ג' ימים ומשום הכי שייבי קמאי צנד העדאה שרגליס לדבר דלשייה מועד אתו דלא מנא למימר אלא לתימין פלגא פלגא נוקא אמתין מקמימא ולא לשייה מועד דודאי הני יעדי צהני שארי בעל גניחה שלשית הביאן ומה לו ולנגחות הראשונות אלא כדי ליעודו וכהדי הדדי אתו:

והר"ד עוררל פי' דלאכא צינייהו דלאכי דדריש לא ישמרנו לגניחה ד' לא משלם נוק שלם עד יום ד' דלא ישמרנו היו יום ד' דומיא דתמול שלשום אבל לרצא דלא כמי צניחה ד' אפילו נגח ד' נג' חייב וקסה למאי דפי' דלא משלם ברביעית נ"ש אפי' למ"ד ליעודי תורא אר"כ העידו צבעלים בגניחה ג' ימים: חייב דכתיב (שמות כא) תמול שלשום: ריחק ראיוסיה ג' ראיות נג' ימים טמאה ז' ימים דכתיב (ויקרא טו) כי יזוב זוב דמה ימים רבים ודרשין (בבב"ב פ' מנורע"ט) ימים שנים רבים שלשה: קירבה ראיוסיה. ציוס אחד טהורה מטומאת שבעה אלא שומרת יום כנגד יום: הרי הוא אומר וואס כרו. ומשום גזירת הכתוב הוא דלא דרשין ק"ו: כוז ברואיות. דכתיב צהאי קרל וזג תלתא זמיני וכתבי טומאתו היא דמשמע צהק ג' היו טמא וכתבי זאת דמשמע אין לך אלא מה שכתוב צו זכ ברואיות ולא זכה ברואיות: קאי ברואיות. האי וואט גבי ראיות כתבי וממעט ראיות לזכה: ממעט ימים. בתמיה: אלא לחורב. שאס חזר לחמר העדלתו שלשה ימים שרבה שורס ולא נגח חזר לתמוט: כרבי יודס. דמתני': ליטוק עמו. טעמי וראיותו עמו: ייעודי טורא. ולמעטי היא דנגח ציוס אחד: או ליעודי גברא. ליעד בעל השור צעין שלשה ימים: כהד יומא. והעידו על שלש גניחות של ג' ימים: אי אמרס. לא צעין ג' ימים אלא ליעודי תורא ולמעטי קירב נגחותו הוא מיעד דריחק כל נשמתו: השפס הוא דקמסדה צי. והתורה אמרה שלשה ימים: והועד צבעליו. ואין עדות אלא צנולא הרי כאלן ג' עדיות. שאס צנולה אחת מהס לא צנולא שחסי ומשלם עליהס ח"י נוק ולא צנולה הרי חטונו: וכן עדות אחת בלבד. שארי על ידי שלשתן הוא מועד הלך עדות אחת הן לכך שאס נמצאת כח ראשונה וממת הוא פטור משלם על הנגיחה ושלשית אלא חלי נוק: וכן. הוזמתי. פטורין. ומשלמו גניחה שלשית שכן היו גורמס ד' שלם עליה נ"ש פטורין שאין העדים משלמין ממון עד שיזמו כולן: כולן חייבין. שלם הח"ג של העדלת גניחה שלשית צין כולן ולד תמות משלמיס שני עדס החתוניס העידו עליה: אי אמרס ייעודי טורא. צעין ג' ימים אכל גברא ציוס אחד מיעד מלי לאוקמא כשצלו כולן ציוס אחד שהציאן נוק שלישי להעד על ג' גניחות של ג' ימים ומשום הכי שייבי קמאי צנד העדאה שרגליס לדבר דלשייה מועד אתו דלא מנא למימר אלא לתימין פלגא פלגא נוקא אמתין מקמימא ולא לשייה מועד דודאי הני יעדי צהני שארי בעל גניחה שלשית הביאן ומה לו ולנגחות הראשונות אלא כדי ליעודו וכהדי הדדי אתו:

תורה אור השלם

1. וואת תורה טקאיתו וזבו דר' פשרו וזבו או וחתמי פשרו מחבו טקאיתו הוא:
 2. והדרה בגדיה והקב את זבו לזקר ולקבה ג' וקאש אשר ישב עם טמאה. ויקרא טו ל' וישתים לו כאשר זכר לעשות לאחו ובגדת הרג מקורב: דברים ט' י"ט

רבינו חננאל (המשך)

נוק שלם משלם אבל אי אמרת ליעודי גברא בעיני להיות זו הדין כעין החראה לו כדי להודיעו לשמוע את שורו יכול בעל השור לומר ששע ענה לא הוגד לי ושורו מנגח מנכשו אשמונו ומצאנו שלשה הללו כאלו כת אחת הן בשלול ביים אחד באו ועדין שור זה הם. ח"ש אין השור נעשה מועד עד שיעידו בו בפני בעלים ובפני ב"ד העידו בו בפני בעלים שלא בפני ב"ד בפני ב"ד שלא בפני בעלים אינו מועד עד שיעידו בפני ב"ד ובפני בעלים ועדותו ב' בראשונה ב' בשניה ב' עדות והם עדות אחת להזמה נמצאת כת אחת וממת הרי כאן שתי עדות הוא פטור והן פטורין כי פי' כגון דאחו רבי שהרי אשהו בפני ב"ד ובפני בעלים הדרין תורא נגח תורא דרואנו בחב שבא במקום פלוני ואחו אחריני ואשהו דברתי בשבא נגח האי תורא תורא דשפטין במקום פלוני ואחו אחריני ואשהו דבתלחא בשבא נגח תורא דלי במקום פלוני נעשה השור מועד ומעשי כל מה שבא משלם נוק שלם מן העלייה נמצאת כת ראשונה וממת נגח שכאו עדים ואמרו לאלו העדים עמנו הייתם כההוא חד בשבא במקום פלוני רחוק מן המקום שהעידו ראו העדות באותו מקום יותר ממולדך יום בעל השור פטור הוא משלם נוק שעדין אין השור מועד ונגמא על נגח גלא שתי גניחות ועדין חזו העדים פטורין משלם צד המוערת כי לאחרי שתחקים צדו כי כיונות מתחייב במזדנות וכן טקאיתו החזמו ומקצת לא החזמו כשם שפטורין מי שלא החזמו כן פטורין (מן) שהוזמו זה דומה ל' עדים שהעידו והזום אחד מן והאחר לא הווס שנתנו פטורין ולפיכך אמרה הכרייתו והן עדות אחת להזמה כלומר אין חייבין לשלם עד שיזמו שלשתן ובעינין הזה השניה והשלישית ואפי' שהראשונה כשהזמה פטורה משלם צד המוערת שבנגיחה רביעית משלמת החמות שחייבתו לשלם לראובן עומדת וכן דין השניה וכן דין השלישית אבל אם הזמו אלו הג' כיתוח כולן משלם' הראשונה מה שחייבתו בעדותה לשלם לראובן והשניה משלמת מה שחייבתו לשלם לפטורין והשלישית משלמת מה שחייבתו לשלם ללוי ושלשתן משלמות (ומשלמות) צד מועדות שבנגיחה רביעית ועל זה נאמר ועשייתו לו כי כאשר זכר ועשיתו לאחיו ופעמים משלמות גם צד המוחות שברביעית היכי דמי כגון שהורה בגניחה רביעית וקיימא לו פלגי נוקא קנטא ואין אדם משלם קנס על פי עצמו וכן שהעידו הללו שהוא מועד נחתיב על ערוחם

רבינו חננאל

אמרו לו ל' מאיר ובה תוכיח שריחוק ראיותה טמאה קירבה ראיותה טהורה. תורת הוב לטמא בני ראיות שנאמר וזאת תהיה טומאתו בחיובו טומאתו חובה היא וחלה ואינה תלויה בימים בחובו רר וזכו מלמד טמא טמאה בני ראיות ותורת הובת בימים שנאמר ואשה כי זיב וזכו דמה ימים רבים ימים ב' רבים ג' ואם ראהה אשה כהני ראיות ביים אחד אינה ובה עד שחראה שלשה ימים והוא שאמרו לרבי מאיר ובה תוכיח שאם קירבה ראיותה ביים אחד אינה ובה זכך כל השור אם נגח ביים אחד כמה גניחות אינו מועד. פי' האת תהיה טומאתו בחיוב לימד כי טומאת הוב בראיות. וכתיב ואת למעוטי הובת שאין טומאתה בראיות ולא יחבן למעט תחת הוב מליטמא בימים ולומר וזאת טומאתה בראיות ולא בימים קיימא לך וכו' ממעט קרא מן הענין דמרבח כותיה ממעטי והוא פירושו מרבח טומאת הוב בראיות ביים אחד ממעט טומאת הובת מראיות ביים אחד ולא יחבן לפירש דמעט הימים הדוא מרבח ראיותו של זב שקובעין אוהו לזיבה.

אמר רב נחמן הלכה כר' יהודה כמועד דאמר איהו מועד כל שהעידו עליו שלשה ימים שהרי ר' יוסי מודה לו. והלכה כר"ם בתם דאמר איהו חם שחינוקות ממשימין בו ואינו נוגח שהרי ר' יוסי מודה לו. ואסקינן לה דר' יוסי נמוקו עמו פי' תורה עמו כלומר תורה גמרא כורה מותרת בידו. איבעיא להו שלשה ימים דקמי ליעודי תורא או ליעודי גברא למאי פקא מיהו ראיותו מלחא כתיב שהרי בחד יומא ביים רביעי ואשהו דנגח האי תורא בחד בשבא ובחרין בשבא תורא אחרינא אפי' שהג' כיתוח ביים רביעי העידו נעשה השור מועד וכל מה שיגח מכאן ולהבא

וואה אלא דגזית הכתוב הוא דנשנאה ימים היא זכה אפי' אם יצא אליהו ויאמר ודאי אן מראה ער: ודלמא אפועושי זב מיטיב. ואלו נמי המחיות דאס כן לשמק מוחלט אי נמי המקסא סמך אהיקיטא וקדפרין בסמוך מה ראית: קאי ברואיות ממעט ראיות. תימה אדרבה קאי צוז ממעט צז קאי צוז ממעט וזה דדרשין צפ"ק דשטיטת חולין (דף טז. וזס) שאין הליס פסולים צוממים דכתיב וזאת אשר לאשר לליס ואלן אחרט לליס ויש לומר דהס נמי הוה דרשין וזאת לליס אלא לכהניס שאין שאלן פוסלן צכהניס אלא משום דרשין ליה מאשר לליס: אמר כרבי יוסי ב"ש. והא דלא קאמר הלכה כרבי יוסי משום דניחא ליה למנקט תנאי דמתנימין: אי ליעודי גברא. לא שיהא מועד לעצור בהתראות דאס כן לא היה מתחייב עד גניחה של תמישית נ"ש אלא ב"י. תימה לר"י (סד"מ"מ קנס לא היו אפי' למ"ד (לעיל דף טז.) פלגא נוקא קנסא דמיני נגח שלם גניחות יאל מחוקק שימור וקראת לתרן דלין חלי נוק חלוק כיון דהוי קנס צנד דוכתא הוי קנס צכל דוכתא כשלאכתן גבי שלשים של ענד דאפי' הענד שיה שלשים לא פחות ולא יותר מכל מקום הוי קנס ואי מודה ליה מיפטור: כפני ב"ד. וזה מקצתו דמי יקבל עדות אס לא צפני צית דין. הדרי כאן ששש עדות. לענין שלם גניחות צדית עמהן: לומר

(א) נראה שצ"ל שסוקטין אותו ליכנה וממעט ימים טמאה.

ביצד הרגל פרק שני בבא קמא

ליברו הנך קמאי בו. הוא הדין דהו"מ למפרך מנתראי
שלא ידעו בראשונים כיון שצאלו בג' ימים אלא
מקמאי פריך בפשיטות טפי:

ליברו הנך בתראי וכו'. מקמאי לא

לייעודי קאמו מדהמתינו
עד נגיחה ג' וא"ת מאי קאמר מנא
ידעינן דכל דקאי צבי דינא כו' לוקמא
כגון שהיו אחרונים נעמדם כשהעידו
כח ראשונה ו"ל דעל כרחק איירי
כשהעידו כח שלישי תמלה דאי
כשהעידו לבסוף אס כן תקשה
מקמאי דלמנא לחיוביה פלגא נוקא
קאמו לדיכא הוכחה צמה שהמתינו
עד נגיחה שלישי דשמא לא היה
לחס פנאי לצל לצ"ד להעיד אלא
כשהמתינו עד כשהעידו כח שלישי
או מוכחא מלמא ללייעודי קאמו:

אלא דקמאי רמוזי רמוזי רב אשי אמר כשבאו
רצופים רבינו אמר יבמכירין בעל השור
ואין מכירין את השור אלא היכי מייעדי ליה
דאמרי תורא נחנא אית לך בבקרך אבעי
לך לנצורי לכוליה בקרא אבעיא להו
המשסה כלבו של חברו בחבירו מהו משסה
ודאי פטור בעל כלב מאי מי אמרינן מצוי
א"ל אנא מאי עבידנא ליה או דלמא אמרינן
ליה כיון דידעת בכלבך דמשסי ליה ומשתי
לא אבעי לך לאשהויה אמר רבי זירא ת"ש
ותם שיהו התינוקות ממשמשיין בו ואינו
נוגח הא נוגח חייב אמר אבוי מי קתני נגח
חייב דלמא הא נגח לא הוי תם ובההיא
נגיחה לא מחייב ת"ש ושיסה בו את הכלב
שיסה בו נחש פטור מאי לאו פטור משסה
וחייב בעל כלב לא אימא פטור אף משסה
אמר רבא אם תמצי לומר המשסה כלבו של
חבירו בחבירו חייב ושיסה הוא בעצמו
פטור מאי טעמא כל המשנה וכו' אחר
ושינה בו פטור א"ל רב פפא לרבא איתמר
משמיה דריש לקיש כוותך דאמר ריש
לקיש שתי פרות ברשות הרבים אחת ברבוצה
ואחת מהלכת ובעטה מהלכת ברבוצה
פטורה רבוצה במהלכת חייבת א"ל יאנא
בההיא חיובי מחייבנא דאמרינן ליה כו' אית
לך רשותא לסגויי עלי לבעושי בי לית לך
רשותא: מתני' שור המזיק ברשות הגזיק
כיצד נגח נשך רבץ בעמ ברשות הרבים
משלם חצי נזק ברשות הגזיק רבי טרפון
אומר נזק שלם וחכמים אומרים חצי נזק
אמר להם רבי טרפון ומה במקום שהקל על
השן ועל הרגל ברשות הרבים שהוא פטור
החמיר עליהן ברשות הגזיק לשלם נזק שלם
מקום שהחמיר על הקרן ברה"ר לשלם
חצי נזק אינו דין שנחמיר עליו ברשות הגזיק
לשלם נזק שלם אמרו לו דיו לבא מן הדין
להיות כגדון מה ברה"ר חצי נזק אף ברשות הגזיק חצי נזק אמר להם א"א א"א

אלא אי אמרת ליעודי גברא * לימרו הנך
קמאי אנן מי הוה ידעינן דבתר שלשה יומי
אתו הני ומייעדי ליה אמר רב אשי אמריה
לשמעתא קמיה דרב כהנא ואמר לי ולייעודי
תורא מי ניהא ולימרו הנך בתראי אנן מנא
ידעינן דכל דקאי בי דינא לאסהודי בתורא
קאתו אנן לחיובי גברא פלגא נוקא אתינן
דקמרימו רמוזי רב אשי אמר כשבאו
רצופים רבינו אמר יבמכירין בעל השור
ואין מכירין את השור אלא היכי מייעדי ליה
דאמרי תורא נחנא אית לך בבקרך אבעי
לך לנצורי לכוליה בקרא אבעיא להו
המשסה כלבו של חברו בחבירו מהו משסה
ודאי פטור בעל כלב מאי מי אמרינן מצוי
א"ל אנא מאי עבידנא ליה או דלמא אמרינן
ליה כיון דידעת בכלבך דמשסי ליה ומשתי
לא אבעי לך לאשהויה אמר רבי זירא ת"ש
ותם שיהו התינוקות ממשמשיין בו ואינו
נוגח הא נוגח חייב אמר אבוי מי קתני נגח
חייב דלמא הא נגח לא הוי תם ובההיא
נגיחה לא מחייב ת"ש ושיסה בו את הכלב
שיסה בו נחש פטור מאי לאו פטור משסה
וחייב בעל כלב לא אימא פטור אף משסה
אמר רבא אם תמצי לומר המשסה כלבו של
חבירו בחבירו חייב ושיסה הוא בעצמו
פטור מאי טעמא כל המשנה וכו' אחר
ושינה בו פטור א"ל רב פפא לרבא איתמר
משמיה דריש לקיש כוותך דאמר ריש
לקיש שתי פרות ברשות הרבים אחת ברבוצה
ואחת מהלכת ובעטה מהלכת ברבוצה
פטורה רבוצה במהלכת חייבת א"ל יאנא
בההיא חיובי מחייבנא דאמרינן ליה כו' אית
לך רשותא לסגויי עלי לבעושי בי לית לך
רשותא: מתני' שור המזיק ברשות הגזיק
כיצד נגח נשך רבץ בעמ ברשות הרבים
משלם חצי נזק ברשות הגזיק רבי טרפון
אומר נזק שלם וחכמים אומרים חצי נזק
אמר להם רבי טרפון ומה במקום שהקל על
השן ועל הרגל ברשות הרבים שהוא פטור
החמיר עליהן ברשות הגזיק לשלם נזק שלם
מקום שהחמיר על הקרן ברה"ר לשלם
חצי נזק אינו דין שנחמיר עליו ברשות הגזיק
לשלם נזק שלם אמרו לו דיו לבא מן הדין
להיות כגדון מה ברה"ר חצי נזק אף ברשות הגזיק חצי נזק אמר להם א"א א"א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לימרו וכו'
פלגא נוקא אחינן ואין
ענינו: (ב) תוס' ד"ה
נמכרין וכו' דנלמד מזה
מזה (אמר על נגיחה)
ת"י וכו' ק"ל אחר
כל הנגיחות: (א) בא"ד
שמא יגח עמית ושלשית
ויכירוהו ומשם זה וכו'
בלאו כשיכירוהו לכל וכן
לקמן:

גליון הש"ס

במרא ליברו הנך קמאי
עין צ"ד דף טז ע"ב
מוספות ד"ה משלשין:
שם כי אית לך רשותא
כו'. עין לקמן דף טז ע"ב
מוספות ד"ה אחינן פטור:

רבינו חננאל

ביום ראשון כי ראונו
שור שפירש מן השוורים
של פלוני ונגח שורו של
ראובן מהירק אתו ב"ד
לשמור כל בקריו והעידו
אחרים כי ביום שני ראונו
שור שפירש בבקרו של
פלוני ונגח ביום שני
שורו של שמעון והעידו
אחרים כי פירש שור מן
השוורים של פלוני ונגח
ביום שלישי שורו של לוי
ונדמן ליה לאלו שלש
כיותו שראו כבת אחת
אחד מן השוורים שהעידו
על בעליהן כי ראוי בכלל
בקר שור נגח ואמרו
הכח הראשונה שהוה
השור שהעידו על בעליו
ביום ראשון והעידה הכת
השניה במהו והשלישית
במהו נמצאו שלש כיות
בעדות בעלים ובעדות
אחת לכבי השור וכי
היכי דאיכא לימרו מיהא
מחתיא ליעודי תורא
הם הכי איכא ללימור
ליעודי גברא ובעיא לא
אפשטא (ד) ועוד דברים
הללו שפירשו מבוראין
למבינים כפי שור שנגח
אובעה והמשה שוורים.
איבעיא להו המשסה כלבו
של חברו והויק מהו
משסה דאי פטור בעל
הכלב חייב אי לא ולא
אפשטא (ה) ח"ש שיסה
בו כלב שיסה בו נחש
פטור אוקימנא פטור אף
משסה אמר רבא אם
תמצא לומר המשסה כלבו
של חברו בחבירו חייב
בעל הכלב שיסהו בעצמו

פסור פי כגון ראובן ששיסה כלבו של שמעון על עצמו והויק הכלב הוא את ראובן פטור שמעון בעל הכלב
מאי טעמא כל המשנה כגון ראובן זה ששיסה הכלב וכו' הכלב והויק פטור בעל הכלב ואיני דרבא
בבעטה מהלכת ברבוצה מחייב בהא פטור וקיימא לן שיסה בו כלב שיסה בו נחש פטור מריני אדם וחייב בריני שמים:
מתני' שור המזיק ברשות הגזיק כיצד נגח וכו' ורי טרפון לא דרש דיו והא דיו דאדייתא היא

פסור פי כגון ראובן ששיסה כלבו של שמעון על עצמו והויק הכלב הוא את ראובן פטור שמעון בעל הכלב
מאי טעמא כל המשנה כגון ראובן זה ששיסה הכלב וכו' הכלב והויק פטור בעל הכלב ואיני דרבא
בבעטה מהלכת ברבוצה מחייב בהא פטור וקיימא לן שיסה בו כלב שיסה בו נחש פטור מריני אדם וחייב בריני שמים:
מתני' שור המזיק ברשות הגזיק כיצד נגח וכו' ורי טרפון לא דרש דיו והא דיו דאדייתא היא

אלא אי אמרת ליעודי גברא * לימרו הנך
קמאי אנן מי הוה ידעינן דבתר שלשה יומי
אתו הני ומייעדי ליה אמר רב אשי אמריה
לשמעתא קמיה דרב כהנא ואמר לי ולייעודי
תורא מי ניהא ולימרו הנך בתראי אנן מנא
ידעינן דכל דקאי בי דינא לאסהודי בתורא
קאתו אנן לחיובי גברא פלגא נוקא אתינן
דקמרימו רמוזי רב אשי אמר כשבאו
רצופים רבינו אמר יבמכירין בעל השור
ואין מכירין את השור אלא היכי מייעדי ליה
דאמרי תורא נחנא אית לך בבקרך אבעי
לך לנצורי לכוליה בקרא אבעיא להו
המשסה כלבו של חברו בחבירו מהו משסה
ודאי פטור בעל כלב מאי מי אמרינן מצוי
א"ל אנא מאי עבידנא ליה או דלמא אמרינן
ליה כיון דידעת בכלבך דמשסי ליה ומשתי
לא אבעי לך לאשהויה אמר רבי זירא ת"ש
ותם שיהו התינוקות ממשמשיין בו ואינו
נוגח הא נוגח חייב אמר אבוי מי קתני נגח
חייב דלמא הא נגח לא הוי תם ובההיא
נגיחה לא מחייב ת"ש ושיסה בו את הכלב
שיסה בו נחש פטור מאי לאו פטור משסה
וחייב בעל כלב לא אימא פטור אף משסה
אמר רבא אם תמצי לומר המשסה כלבו של
חבירו בחבירו חייב ושיסה הוא בעצמו
פטור מאי טעמא כל המשנה וכו' אחר
ושינה בו פטור א"ל רב פפא לרבא איתמר
משמיה דריש לקיש כוותך דאמר ריש
לקיש שתי פרות ברשות הרבים אחת ברבוצה
ואחת מהלכת ובעטה מהלכת ברבוצה
פטורה רבוצה במהלכת חייבת א"ל יאנא
בההיא חיובי מחייבנא דאמרינן ליה כו' אית
לך רשותא לסגויי עלי לבעושי בי לית לך
רשותא: מתני' שור המזיק ברשות הגזיק
כיצד נגח נשך רבץ בעמ ברשות הרבים
משלם חצי נזק ברשות הגזיק רבי טרפון
אומר נזק שלם וחכמים אומרים חצי נזק
אמר להם רבי טרפון ומה במקום שהקל על
השן ועל הרגל ברשות הרבים שהוא פטור
החמיר עליהן ברשות הגזיק לשלם נזק שלם
מקום שהחמיר על הקרן ברה"ר לשלם
חצי נזק אינו דין שנחמיר עליו ברשות הגזיק
לשלם נזק שלם אמרו לו דיו לבא מן הדין
להיות כגדון מה ברה"ר חצי נזק אף ברשות הגזיק חצי נזק אמר להם א"א א"א

אלא אי אמרת ליעודי גברא * לימרו הנך
קמאי אנן מי הוה ידעינן דבתר שלשה יומי
אתו הני ומייעדי ליה אמר רב אשי אמריה
לשמעתא קמיה דרב כהנא ואמר לי ולייעודי
תורא מי ניהא ולימרו הנך בתראי אנן מנא
ידעינן דכל דקאי בי דינא לאסהודי בתורא
קאתו אנן לחיובי גברא פלגא נוקא אתינן
דקמרימו רמוזי רב אשי אמר כשבאו
רצופים רבינו אמר יבמכירין בעל השור
ואין מכירין את השור אלא היכי מייעדי ליה
דאמרי תורא נחנא אית לך בבקרך אבעי
לך לנצורי לכוליה בקרא אבעיא להו
המשסה כלבו של חברו בחבירו מהו משסה
ודאי פטור בעל כלב מאי מי אמרינן מצוי
א"ל אנא מאי עבידנא ליה או דלמא אמרינן
ליה כיון דידעת בכלבך דמשסי ליה ומשתי
לא אבעי לך לאשהויה אמר רבי זירא ת"ש
ותם שיהו התינוקות ממשמשיין בו ואינו
נוגח הא נוגח חייב אמר אבוי מי קתני נגח
חייב דלמא הא נגח לא הוי תם ובההיא
נגיחה לא מחייב ת"ש ושיסה בו את הכלב
שיסה בו נחש פטור מאי לאו פטור משסה
וחייב בעל כלב לא אימא פטור אף משסה
אמר רבא אם תמצי לומר המשסה כלבו של
חבירו בחבירו חייב ושיסה הוא בעצמו
פטור מאי טעמא כל המשנה וכו' אחר
ושינה בו פטור א"ל רב פפא לרבא איתמר
משמיה דריש לקיש כוותך דאמר ריש
לקיש שתי פרות ברשות הרבים אחת ברבוצה
ואחת מהלכת ובעטה מהלכת ברבוצה
פטורה רבוצה במהלכת חייבת א"ל יאנא
בההיא חיובי מחייבנא דאמרינן ליה כו' אית
לך רשותא לסגויי עלי לבעושי בי לית לך
רשותא: מתני' שור המזיק ברשות הגזיק
כיצד נגח נשך רבץ בעמ ברשות הרבים
משלם חצי נזק ברשות הגזיק רבי טרפון
אומר נזק שלם וחכמים אומרים חצי נזק
אמר להם רבי טרפון ומה במקום שהקל על
השן ועל הרגל ברשות הרבים שהוא פטור
החמיר עליהן ברשות הגזיק לשלם נזק שלם
מקום שהחמיר על הקרן ברה"ר לשלם
חצי נזק אינו דין שנחמיר עליו ברשות הגזיק
לשלם נזק שלם אמרו לו דיו לבא מן הדין
להיות כגדון מה ברה"ר חצי נזק אף ברשות הגזיק חצי נזק אמר להם א"א א"א

במכירין בעל השור בו. ואם

תאמר אחתי מנא
למימר לחיוביה פלגא נוקא קאתינן
קאטון שצווריס כדמנא צמניתי (לקמן
דף לה): גבי זה אומר קטן הדין
ו"ל דיכול לומר אחד מהם נאכד
א"י דנאכד אחד מהם (ו) אחר כל
נגיחה ו"ל ו"ת דיפין דאין מכירין את
השור שמא אותו שנגח ראשונה לא
זכו שנגח שניה ושלשית ו"ל כגון
שלאחר שהעידו כולם לראוה והפירוהו
שהיה עושה כל הנגיחות ואם תאמר
לייעודי גברא אין העדים שהעידו
ציוס ראשון יכולין ליעד אלא שמוששין
שמא יגח צ' ו' (ו) ויכירו ומטעם זה
יכולים נמי לומר לחייבו חצי נזק בלאו
כשיכירו ואפי' כי אמרינן ליעודי
מורא דמנני למימר דמיירי כשהפירוהו
עד שנגח שלשה נגיחות ולאחר שלשה
ימים כשצאלו להעיד נעמדם צין
שוורים אחרים הדומים לו או שכמו
מה שור היה ואין מכירין אותו
קשעת העדות והשמת ודאי ליעודי
קאמו אף על פי שאין מכירין אותו
ישלם ו"ש נ"ש כשיגח נגיחה רביעית
כרבי אחא דאמר נריש המוכר
פירות (צ"ב דף ג. וס) צידוע שזה
הרגו ומ"ת אותם (ש) שהפירו תמלה
יכולים הם לומר לחייבו חצי נזק

בלאו כשיכירו ליעודי גברא נמי לא מצי אמר אלא שמוששין שמא יגח שנים או שלשה ויכירוהו ו"ל דאי לחייבו ח"נ אתו לא היה
לחס להעיד כלל עד שיכירוהו אלא ודאי ליעודי אתו כי צין ליעודי מורא וצין ליעודי גברא נרישין להעיד קודם נגיחה רביעית דאין
הבעלים מתחייבים עד שזידיעוהו תמלה ולכן נרישין למהר להעיד קודם הכרה וכן פ"ח דהך מתני' צין ליעודי מורא צין ליעודי גברא
וצעין לא אפשר ותימה דלא משני שאין מכירין השור המנוגח אי נמי שנגח שור של הפקר או של כנעני או שהעידו שנגח שוורים
של עמנו ואורי' דשמא אין העדאה מועלת אלא צ"ב צין חיוז ולכן לא מצי למימר שאין מכירים השור המנוגח דאי אין מכירים שמא
היו דכנעני או דהפקר: המשסה כלבו של חברו בו. לא דמי לשור האלעדין (לקמן דף ג. וס) שהאלם נלחם עמו להורגו:
א"י

פסור פי כגון ראובן ששיסה כלבו של שמעון על עצמו והויק הכלב הוא את ראובן פטור שמעון בעל הכלב
מאי טעמא כל המשנה כגון ראובן זה ששיסה הכלב וכו' הכלב והויק פטור בעל הכלב ואיני דרבא
בבעטה מהלכת ברבוצה מחייב בהא פטור וקיימא לן שיסה בו כלב שיסה בו נחש פטור מריני אדם וחייב בריני שמים:
מתני' שור המזיק ברשות הגזיק כיצד נגח וכו' ורי טרפון לא דרש דיו והא דיו דאדייתא היא

(א) נראה דל"ל ו"ל דאי רש"י הוא דאמר לר"ב כהנא. (ב) ע"י גרש"י ומוס' ומוס' א"א. (ג) ע"י תוס' ד"ה אלא. (ד) ע"י תוס' ד"ה נמכרין
שהפירו דברי ר"מ א"ל. (ה) ע"י גרש"י פ"ד.

